

Pani Homeopatia oddaje cios... ale Nauka zwycięża

Autor tekstu: **Massimo Polidoro**

Tłumaczenie: **Małgorzata Koraszewska**

11 lipca 2000 roku w popularnym programie naukowym *Superquark* w telewizji włoskiej pokazano krótki odcinek, niezmiernie krytyczny wobec homeopatii. Wybitni naukowcy i eksperci medyczni wyjaśniali, że homeopatia nie ma żadnej podstawy naukowej, że leczenie takimi niekonwencjonalnymi środkami pacjentów cierpiących na poważne schorzenia pociąga za sobą znaczne ryzyko oraz, że pozytywne wyniki homeopatii osiągane są dzięki efektowi placebo. Czytelnicy „Skeptical Inquirer” dobrze znają te argumenty.

Piero Angela, gospodarz programu (jak również jego twórca i producent) jest czołowym wydawcą programów naukowych we Włoszech. Jest także pierwszym dziennikarzem we Włoszech, który w 1977 roku przedstawił serię programów telewizyjnych wysoce krytycznych wobec parapsychologii, w których wiele miejsca udzielono Jamesowi Randiemu i różnym członkom Komitetu na Rzecz Badań Naukowych nad Twierdzeniami o Zjawiskach Paranormalnych (CSICOP).

Seria ta zyskała taką popularność, że zainspirowała znanego włoskiego komika Alberto Sordiego do stworzenia bohatera opartego na postaci Piera Angelego w filmie *Sono un fenomeno paranormale (Jestem zjawiskiem paranormalnym)*. Zainspirowała także Angelego do założenia włoskiej wersji CSICOP, organizacji zwanej CICAP — Włoski Komitet na Rzecz Badań nad Twierdzeniami o Zjawiskach Paranormalnych. Od tego czasu *Superquark* prezentował naukowy punkt widzenia na wiele tematów paranormalnych i pseudonaukowych. Tym razem jednak chodziło nie tylko o naukę, ale także o pieniądze. Miliony Włochów używa produktów homeopatycznych i homeopaci stwierdzili, że program był krzywdzący i mógł zagrozić ich biznesowi. Włoskie Stowarzyszenie Medycznej Homeopatii z siedzibą w Katanii i Włoska Federacja Stowarzyszeń Medycznej Homeopatii z siedzibą w Rzymie skarżyły się, że Angela pokazał w programie tylko osoby krytyczne wobec homeopatii. Wniosły więc do sądów dwie sprawy, jedną cywilną i jedną karną, przeciwko Angelemu i jego współautorowi Gangi Poliemu.

Prawniczka Angelego, Giulia Bongiorno, powiedziała: „Mamy tu do czynienia z panią Homeopatią, ponieważ nigdy jeszcze we Włoszech nie wniesiono sprawy karnej przeciwko komuś oskarżonemu o zniesławienie nie osoby, ale środka, abstrakcyjnego pojęcia”.

Spółeczność naukowa natychmiast udzieliła Angelemu silnego poparcia, włącznie z listami i oświadczeniami od indywidualnych badaczy, w tym od Renato Dulbecca, laureata Nagrody Nobla, który nazwał homeopatyczne produkty „bezwartościowymi miksturami” oraz Rity Levi-Montalcini, która powiedziała, że „największą szkodą tej tak zwanej terapii jest zwodzenie pacjentów”.

„Trzeba wiedzieć — powiedział Angela — że archiwa włoskiej telewizji publicznej pokazują, iż wyemitowano czternaście razy więcej programów popierających homeopatię niż programów ją krytykujących. Mój program miał tylko przywrócić równowagę. Nie uważam, że jest moim zadaniem mówienie widzom tego, co chcą usłyszeć. Nauka nie przypomina filozofii, kiedy to widzowie mogą wysłuchać obu stron i zdecydować sami. Głosowanie wśród widzów nie może decydować o nauce”.

W „Nature” z 19 lipca 2001 doniesiono, że jednym z gości programu Angelego był Antonio Cassone, szef wydziału bakteriologii włoskiego krajowego instytutu zdrowia, który jest także członkiem powołanego *ad hoc* komitetu w sprawie homeopatii przy ministerstwie zdrowia. W programie Cassone jedynie wyraził opinię, że informacja o bezpieczeństwie danego środka powinna znajdować się na wszystkich produktach homeopatycznych, a informacja o skuteczności na wszystkich produktach, które mają być spożyte. Cassone powiedział „Nature”: „Nie miałbym żadnych zastrzeżeń wobec udziału homeopatów w tym programie, ponieważ widzowie przekonaliby się tym bardziej, że argumenty homeopatów uzasadniające odmowę dostarczania informacji są nie do obrony”. Cassone w pełni popiera sposób, w jaki Angela prowadził swój program.

Jesienią 2001 roku sprawa stanęła przed sądem i rozstrzygnięcie jej zabrało ponad trzy lata. Wreszcie w maju 2004 roku sąd przedstawił pięćdziesiąt dziewięć stron szczegółowego uzasadnienia wyroku, w którym potwierdza, że homeopatia nie ma żadnego uzasadnienia naukowego. Wyrok stwierdza, że program „mieści się w granicach prawa do słusznych uwag i

krytyki i w żaden sposób nie można go uważać za obraźliwy czy zniesławiający, ponieważ wyłącznie przedstawia całkowicie prawdziwą sytuację".

Po raz pierwszy sąd wydał wyrok w sprawie, która od lat była w centrum zażartej debaty między międzynarodową społecznością naukowców a zwolennikami homeopatii.

Sędzia Cinzia Sgr napisała, że "Nauka, w rzeczywistości, nie jest jedynie kwestią różnych opinii. W nauce albo coś jest, albo nie jest. Leczenie albo działa, albo nie. A jeśli działa, niezbędne jest zademonstrowanie tego faktu w przejrzystych badaniach naukowych podpartych solidną bazą statystyczną. Chociaż międzynarodowa społeczność naukowców zawsze żądała takich dowodów naukowych od medycyny homeopatycznej, nigdy nie otrzymała naukowego atestu. Homeopatia jest całkowicie pozbawiona jakichkolwiek tego typu podstaw, pozostając zasadniczo 'emocjonalną medycyną'". Oczywiście pozwanym był Piero Angela, ale prawdziwą oskarżoną okazała się sama homeopatia.

Chociaż wyrok stwierdza, że zadaniem sądu nie jest wdawanie się w kwestię naukowej zasadności homeopatycznej medycyny, to ponieważ Angela został oskarżony o kryminalne zniesławienie, sąd musiał przeprowadzić dochodzenie w sprawie homeopatii w celu ustalenia, czy tę terapię można zrównać z konwencjonalną medycyną.

W oparciu o dochodzenie sądu stwierdzono, że Piero Angela nie miał żadnego obowiązku udzielenia w swoim programie głosu homeopatom, ponieważ *Superquark* jest programem naukowym. Krytyka sformułowana podczas nadawania programu została uznana za usprawiedliwioną, podkreślając fakt, że homeopatia nie ma naukowego uzasadnienia. W tym sensie można powiedzieć, że Piero Angela został uniewinniony, a homeopatia uznana za winną.

"Podstawowym problemem homeopatii — mówi Stefano Cagliano, naukowy doradca Angelego podczas procesu — jest kwestia jej skuteczności. Możliwe ryzyko nie polega na ewentualnej toksyczności, ale na fakcie, że ludzie mogą wybrać środek homeopatyczny **zamiast** dowiedzionej i skutecznej terapii".

Taką właśnie postawę prezentuje *Superquark* wobec wszelkich typów bezużytecznych leków, a nie tylko wobec środków alternatywnych. Angela zauważa, że „Pierwszą regułą nauki jest to, że musisz udowodnić swoje twierdzenia, i powiedzieliśmy w sądzie, że gdybyśmy działali inaczej, skompromitowałyby to nas w oczach społeczności naukowej. Sądzę, że wyświadczyliśmy społeczeństwu przysługę i nasz program o homeopatii mieści się w ramach wielu programów o prewencji, jakie robiliśmy wcześniej".

Ten wyrok pojawia się w momencie, kiedy homeopatia i inne tak zwane niekonwencjonalne terapie są w centrum diskutowanego projektu prawnego Komisji Zdrowia we włoskim parlamencie. Planuje się nadanie tym terapiom pełnych uprawnień, włącznie z ustanowieniem katedr na publicznych uniwersytetach, zajmujących się tymi przedmiotami. Wielu akademików i grupy naukowe sprzeciwiają się temu projektowi, włącznie z Włoskim Krajowym Komitetem Bioetyki.

*

Artykuł opublikowany w "[Skeptical Inquirer](#)", wrzesień/październik 2004. Publikacja w *Racjonaliscie* za zgodą *Skeptical Inquirer*.

Massimo Polidoro

Badacz zjawisk paranormalnych, pisarz, wykładowca i współzałożyciel CICAP, grupy włoskich sceptyków.

[Strona www autora](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 04-12-2004)

[Oryginał.](#) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,3800>)

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl